

POSTANOWIENIE

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku H.M.

z udziałem C.M., J.G., A.G., B.G., H.K., B.S., Z.S., E.N., S.F., H.N., T.P.,

W.D., S.Ł., T.M., D.M. i B.M.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej H.M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach

z 7 grudnia 2022 r., II Ca 802/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach adw. A.K. kwotę 1 350 zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 7 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił apelację wnioskodawczyni i uczestnika J.G. od postanowienia Sądu Rejonowego w Staszowie z 22 marca 2022 r. oddalającego wniosek o zasiedzenie oznaczonej nieruchomości.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawczyni wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art.

398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jej zdaniem w toku postępowania odwoławczego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna sądu. W sprawie bowiem zaszła konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa materialnego, a zwłaszcza art. 172 k.c. i 336 k.c., oraz prawa procesowego, zwłaszcza art. 382 k.p.c., 391 § 1 k.p.c., art. 233 zd. 1 k.p.c. i art. 328 k.p.c. przez nieuwzględnienie w zgromadzonym materiale dowodowym dokumentów, z treści których bezspornie i jasno wynika, że wnioskodawcy są nieprzerwanie posiadaczami samoistnymi spornej nieruchomości od 18 kwietnia 1973 r. W ocenie skarżącej orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego, których wykładnia - w efekcie jednolitego stanowiska judykatury i doktryny - nie powinna budzić żadnych wątpliwości. Zaskarżony wyrok w sposób nieuprawniony kwestionuje zasadność stosowania art. 172 w związku z art. 336 k.c. w aspektach sprawy, a skarga - w świetle wielokrotnie wyjaśnianych wątpliwości co do samoistnego posiadania i związanego z nim zasiedzenia - jest oczywiście uzasadniona i jako taka winna być przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Skarżąca podała ponadto, że kluczowym zagadnieniem w sprawie jest dopuszczalność przyjmowania przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń sądu pierwszej instancji, w sytuacji gdy podstawowym zarzutem apelacji jest kwestionowanie właśnie ustaleń faktycznych stanowiących podstawę wyroku, i wyraziła pogląd, iż w sytuacji gdy zarzuty dotyczą bezpośrednio ustaleń faktycznych, sąd drugiej instancji zobligowany jest do przeprowadzenia gruntownej oceny materiału dowodowego, natomiast możliwość przyjmowania za własne (kwestionowanych) ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji powinna być obwarowana obowiązkiem szczegółowego uzasadnienia takiego stanowiska. Jednocześnie wskazała, że w apelacji zawarła obszerny wywód, w którym szczegółowo kwestionowała ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji w sprawie, a jego analiza prowadzi do odmiennych wniosków i ustaleń, niż uczynił ten Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących

dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami. Ujawnione w jego uzasadnieniu motywy

rozstrzygnięcia przekonują, że przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego były wszystkie postawione w apelacji zarzuty apelacyjne. Sąd ten odniósł się w szczególności do postawionego w apelacji zarzutu błędów w ustaleniach faktycznych i naruszenia zasad oceny dowodów, na których koncentrowała się apelacja. Skarżąca nie wskazuje we wniosku, które z dowodów Sąd odwoławczy miał pominąć, odmienna zaś od preferowanej przez skarżącą ocena materiału dowodowego nie jest równoznaczna z pominięciem tego materiału. Pominięcie przez sąd odwoławczy części materiału dowodowego, które może stanowić przedmiot zarzutu kasacyjnego, to pominięcie przy dokonywaniu ustaleń oraz nieuwzględnienie w ramach dokonywanych rozważań (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2015 r., IV CSK 109/15, niepubl.). Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że podstawę rozważań Sądu Okręgowego stanowiły wszystkie przeprowadzone w sprawie dowody, w uzasadnieniu wniosku skarżąca zmierza natomiast do zakwestionowania ich oceny dokonanej przez Sąd. Stosownie jednak do art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów bądź oceny dowodów.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.). Skutecznym argumentem za powołaną we wniosku przyczyną przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogła być w konsekwencji wskazana przez skarżącą „konieczność rozpatrzenia” naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego ani ogólne stwierdzenie, że doszło do naruszenia wskazywanych przez skarżącą przepisów. Samoistne posiadanie, które może prowadzić do zasiedzenia własności rzeczy, polega na faktycznym wykonywaniu uprawnień składających się na treść prawa własności, ocena zaś charakteru posiadania wiąże się z okolicznościami faktycznymi danej sprawy, z nich bowiem wynika, czy

posiadacz wykonywał czynności faktyczne wskazujące na samodzielny, rzeczywisty, niezależny od woli innej osoby stan władztwa i czy jego dyspozycje swą treścią odpowiadały dyspozycjom właściciela (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010 r., II CSK 430/09, niepubl.). Lakoniczna argumentacja wniosku w świetle ujawnionych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia rozważań Sądu Okręgowego nie jest wystarczająca, by przyjąć, że ocena tego Sądu dotycząca braku samoistnego posiadania spornej nieruchomości przez wnioskodawców od początku lat 80-tych, gdy opuścili nieruchomość, po rozebraniu budynków, zdemontowaniu ogrodzenia, ścięciu wszystkich drzew i przewiezieniu pozyskanego budulca i drzewa do nowego miejsca zamieszkania, była oczywiście wadliwa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Nie zachodziła nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy zobligowany byłby uwzględnić z urzędu. Po wydaniu zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy pozyskał informację o poprzedzającej wydanie orzeczenia śmierci uczestników J.K. i M.G. Pomędzy zmarłymi uczestnikami a wnioskodawcami niewątpliwie zachodziła w okolicznościach sprawy sprzeczność interesów. Zgodnie jednak z przedstawioną przez skarżącą informacją, potwierdzoną w toku postępowania kasacyjnego następcy prawni zmarłych uczestników brali udział w postępowaniu jako jego uczestnicy. Uwzględniając dodatkowo, że wniosek o zasiedzenie został oddalony, nie było podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na nieważność postępowania (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2019 r., I CSK 57/19, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 września 2018 r., III CZ 34/18, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2017 r., II CSK 756/16, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.L.)

[a.]

